

Antalya ilinde Genç Çiftçi Projesinin uygulaması ve sürdürülebilirliği üzerine bir araştırma

A research on the application and sustainability of Young Farmers Project in the Antalya province

Ahmet ALKAN¹, Burhan ÖZKAN²

¹Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, 07059, Antalya

²Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 07059, Antalya

Sorumlu yazar (Corresponding author): B. Özkan, e-posta (e-mail): bozkan@akdeniz.edu.tr

Yazar(lar) e-posta (Author e-mail): ahmetalkan07@gmail.com

MAKALE BİLGİSİ

Alınış tarihi 16 Eylül 2019
Düzeltilme tarihi 29 Kasım 2019
Kabul tarihi 28 Şubat 2020

Anahtar Kelimeler:

Çiftçi
Genç Çiftçi Projesi
Kırsal kalkınma
Sürdürülebilir tarımsal üretim
Antalya

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; Antalya ilinde Genç Çiftçi Projesi (GÇP) uygulamasının sürdürülebilirlik, kırsal nüfusun istihdamı, çiftçilerin gelir düzeyinin artırılması gibi hedeflerinin, gerçekleşme potansiyelini ve sürdürülebilirliğini değerlendirmektir. Araştırmanın ana materyalini, araştırma kapsamına alınan 10 ilçede GÇP'den yararlanan 127 genç çiftçi ile 2018 yılında yapılan yüz yüze anket verileri oluşturmuştur. Çalışmada çiftçilerden elde edilen veriler kullanılarak GÇP uygulamasının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerine göre GZFT analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki çiftçilerin %15'i erkek ve %85'i kadın olup çiftçilerin yaklaşık %62'si hayvansal üretim, %38'i bitkisel üretim yapmaktadır. Görüşme yapılan çiftçilerin büyük çoğunluğu gelirini artırmak için GÇP'ye başvurdukları belirlenmiştir. Projeden yararlanan çiftçilerin %85 gibi büyük çoğunluğu projeyi yararlı görmektedir. Diğer yandan çiftçilerin %14.2'si GÇP ile tarımsal üretime başladığını belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre çiftçiler tarafından GÇP uygulaması yararlı bir proje olarak kabul edilmektedir.

ARTICLE INFO

Received 16 September 2019
Received in revised form 29 November 2019
Accepted 28 February 2020

Keywords:

Farmer
Young Farmers Project
Rural development
Sustainable agricultural production
Antalya

ABSTRACT

This research aims to evaluate the realization potential and sustainability of the targets of Young Farmers Project (YFP) in Antalya in terms of such as sustainability, employment of rural population and increasing the income level of young farmers. The data was collected from 127 young farmers located in 10 counties of Antalya Province, by using face to face survey in 2018. In the study, SWOT analysis was conducted based on the strengths, weaknesses, opportunities and threats of YFP application by using data obtained from farmers who benefited from the YFP in 2016. The research results showed that 15% and 85% of the farmers were male and female respectively. It is about 62% of the farmers engaged in animal production and 38% of them produce the crop. It was found that the majority of the farmers interviewed applied to the YFP to increase their income. As many as 85% of the farmers benefiting from the project consider the project beneficial. On the other hand, 14.2% of farmers stated that they started agricultural production with YFP. According to the results of the research, YFP, the implementation is considered as a useful project by farmers.

1. Giriş

Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB); genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması ve kırsalda yaşayan genç nüfusun istihdamına katkı sağlayacak tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi amacıyla Genç Çiftçi Projelerinin (GÇP) Desteklemesi için hibe destek programı başlatmıştır. Bu amaçla kırsal kalkınma destekleri kapsamında GÇP'lerinin

desteklenmesine ilişkin tebliğ 05 Nisan 2016 tarihinde yayımlanarak Resmi Gazete'de yürürlüğe girmiştir (TCRG 2016).

GÇP'ye başvurularda, hibe sözleşmesi imzalanarak belirlenen şartların gerçekleşmesi durumunda her çiftçiye en fazla 30.000 TL'ye kadar hibe yoluyla destek sağlanmaktadır. GÇP başvurularının değerlendirilmesinde gazi, şehit yakını,

engelli, kadın ve eğitim sertifikası sahibi olan genç çiftçilere pozitif ayrımcılık yapılmaktadır (TOB 2018a).

2016 yılı verilerine göre Antalya ilinde 18 ilçede GÇP'ye yönelik çeşitli üretim faaliyetlerine hibe desteği sağlanmıştır. Proje kapsamında hibe desteği alan 213 genç çiftçinin 146'sı hayvansal üretim, 67'si ise bitkisel üretime yönelik hibe desteğinden faydalanmıştır. Halen, GÇP uygulaması Antalya ilinde hayvansal üretim, bitkisel üretim, tıbbi ve aromatik bitki üretimi projelerinde uygulanmaktadır.

Bu araştırmada, GÇP'nin Antalya ilinde uygulaması ve sürdürülebilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak çalışmada, GÇP'nin sürdürülebilirlik, kırsal nüfusun istihdamı ve genç çiftçilerin gelir düzeyinin artırılması gibi hedeflerinin, projeden yararlanan çiftçilerin görüşleri esas alınarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini, Antalya ilinde 2016 yılı GÇP hibe desteklerinden faydalanan 127 genç çiftçi ile yapılan anketlerden elde edilen birincil veriler oluşturmuştur. Çalışmada GÇP'den yararlanan çiftçiler esas alınarak, Antalya ilindeki 10) ilçe belirlenmiş ve bu ilçelerdeki GÇP'den yararlanan çiftçilerin tamamı araştırma kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla araştırma Aksu, Döşemealtı, Elmalı, Finike, Kemer, Kepez, Korkuteli, Kumluca, Manavgat ve Serik ilçelerinde yürütülmüştür. Görüşme yapılan çiftçiler ve iletişim adresleri Tarım ve Orman Bakanlığı Antalya İl Müdürlüğü'nden temin edilmiştir (TOB 2017).

Görüşme yapılan çiftçilerin seçiminde araştırma alanında uygulanan GÇP sayısı esas alınmıştır. Buna göre en çok hibe desteği alan büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, arıcılık, örtü altı tesisi sebze yetiştiriciliği ve mantarcılık projeleri araştırma kapsamına alınmıştır.

Üreticilerden verilerin toplanmasında kullanılan anket formu beş bölümden oluşmuştur. İlk bölümde çiftçilerin demografik özellikleri, ikinci bölümde işletmenin özellikleri, üçüncü bölümde GÇP uygulaması ve etkileri, dördüncü bölümde GÇP uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve son bölümde ise GÇP ile ilgili görüş ve düşüncelere yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin SPSS programında frekans ve ortalamalar üzerinden betimsel analizi ve GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır. Çiftçilere ait demografik ve tanımlayıcı verileri yorumlamada, yüzde ve frekans kullanılmıştır. GÇP'nin uygulaması ve sürdürülebilirliğine ilişkin GZFT analizi ile çiftçilerden elde edilen verilerden yararlanarak güçlü, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler belirlenmiştir.

GZFT analizi, bilimsel olarak durum analizi yapmaya imkan veren stratejik önemde bir analiz tekniğidir. Tekniğin uygulanması ile iç ve dış etkenleri esas alınarak, güçlü yönler ve fırsatlardan en üst seviyede yararlanmayı sağlayabilecek, tehditlerin ve zayıflıkların etkisini azaltacak strateji ve planlar geliştirilebilmektedir (Çoban ve Karakaya 2010).

Kuruluşun iç analizi yapılırken geçmiş ve mevcut durumu incelenerek sorunlarının tespiti ve potansiyelinin ortaya konulması sağlanmaktadır. İç değerlendirme, kuruluşun güçlü yönlerini belirleyerek ilerideki hedeflerine yönelmesi ve zayıf yönlerine karşı tedbirler için önemlidir. GZFT analizinde dış durum analizi ise kuruluşun bulunduğu çevreyi tanıması içindir. Dış çevre analizi, çevre ve bağlantıda bulunulması mümkün olan faktörler hakkında doğru ve tutarlı bilgi toplama işlemlerini de içine almaktadır. Fırsat, bir faaliyet

için en uygun zamanın meydana gelmesi demektir. Tehdit ise kuruluşun hedef ve amaçlarına ulaşmasını zorlaştıran, engel olan durumu ifade etmektedir (Çizelge 1). Kuruluşun gelecek hedeflerini belirlemede fırsatlar büyük öneme sahibi olurken, hedeflere engel olmaması için tehditleri takip ederek, tedbirler alması gerekmektedir (Çoban ve Karakaya 2010; Sav ve Sayın 2015).

Çizelge 1. GZFT matrisi.

Table 1. SWOT matrix.

İç ve Dış Kaynaklar	Faydalı	Zararlı
İç Kaynak (Kuruluşun nitelikleri)	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Dış Kaynak (Çevrenin nitelikleri)	Fırsatlar	Tehditler

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırma kapsamında görüşme yapılan 127 çiftçinin %85.0'i kadın, %97.6'sının evli ve %6.3'ünün ise şehit yakını/gazi/engelli olduğu belirlenmiştir. Kadınların çoğunlukta olmasında, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması ve GÇP değerlendirme kriterinde kadın girişimciye +5 puan verilmesinin önemli rol oynadığı söylenebilir. Benzer şekilde başvuru şartlarında evli ve şehit yakını/gazi/engelli olanlara da +5 puan verilmesinin de başvuruda etkili olduğu ifade edilebilir.

Adana ilinde yapılan bir araştırmaya göre GÇP'den faydalanan çiftçilerin %82.6'sı kadın ve %88.1'inin evli olduğu saptanmıştır (TOB 2018b). Buna göre GÇP projesi konusunda Antalya ve Adana'da yürütülen çalışmalarda cinsiyet dağılımı ve evlilik durumu açısından benzer sonuçlar bulunmuştur.

Kadın çiftçilerin tarımsal üretime işletme sahibi olarak katılması genç kadınların istihdamına katkı sağlamada önemlidir. Dolayısıyla projede kadın girişimcilerin daha çok desteklenmesi ve pozitif ayrımcılık yapılarak hibe desteğinden daha fazla yararlandırılması ile kırsaldaki kadın-erkek girişimci dengesinin sağlanması hedeflenmektedir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan çiftçilerin; %46.5'si ilkökul, %40.2'si ise ortaokul, mezunu olduğu belirlenmiştir. Buna göre projeden yararlanan çiftçilerin yaklaşık yarısı ilkökul mezunudur.

Unakitan ve Başaran (2018), tarafından yürütülen çalışmada, Tekirdağ ilinde GÇP'nden faydalanan çiftçilerin %48.3'ünün ilkökul mezunu olduğunu ifade edilmiştir.

Bu bulgulara göre; Antalya ve Tekirdağ ilinde GÇP'den faydalanan çiftçilerin yarısının eğitim düzeylerinin ilköğretim seviyesindedir. Dolayısıyla tarımsal üretimde verimliliğin artırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması açısından; çiftçilere tarımsal üretim konularında eğitim verilmesinin gerekli olduğu söylenebilir. GÇP kapsamında böyle bir politikanın izlenmesi, çiftçilerin tarımsal üretime devam etmesi ve kırsalda kalması yönünden katkı yapabilecektir.

Araştırma kapsamında görüşülen çiftçilerin %21.3'ü 1-5 yıl süredir çiftçilik yaparken, %78.7'si ise 5 yıldan fazla süredir çiftçilik yapmaktadır. Çiftçilerin %33.1'i sosyal güvence kapsamındayken, %66.9'unun sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Anket sonuçlarına göre çiftçilerin; %11.0'ünün 2.000 TL ve üstü aylık geliri, %89.0'u gibi büyük çoğunluğunun ise 2.000 TL altında aylık geliri olduğu belirlenmiştir.

Görüşme yapılan çiftçilerin %20.5'i tarımsal üretim faaliyeti ile ilgili eğitim aldıklarını belirtirken, çiftçilerin

yalnızca %2.4'ü GÇP ile ilgili eğitim almışlardır. Adana ilinde yürütülen çalışmada ise çiftçilerin %30.3'ünün tarımsal üretim ilgili eğitim aldıkları belirlenmiştir (TOB 2018c). Bu sonuçlara göre GÇP'den yararlanan çiftçilerin yaklaşık 1/3'ünün tarımsal eğitim alırken, çiftçilerin GÇP ile ilgili eğitim alma oranı ise oldukça düşüktür. Dolayısıyla, GÇP'nin amaçlarına ulaşabilmesi için projeden yararlanan çiftçilere yönelik tarımsal eğitim verilmesine ihtiyaç olduğu ifade edilebilir.

Araştırma sonuçlarına göre çiftçilerin %61.4'ünün hibe desteği almadan önce tarımsal işletmeye sahip oldukları belirlenmiştir. Görüşme yapılan çiftçilerin %44.1'i büyükbaş hayvancılık, %33.9'u örtü altı yetiştiriciliği, %12.6'sı ise küçükbaş hayvancılık, %5.5'i arıcılık ve %3.9'u mantar üretimi projesi desteği almıştır (Çizelge 2).

Çizelge 2. Araştırma kapsamındaki uygulama GÇP'leri.

Table 2. Application YFPs within the scope of the research.

Projeler	Sayı	%
Örtü altı yetiştiriciliği	43	33.9
Arıcılık	7	5.5
Mantar üretimi	5	3.9
Büyükbaş hayvancılık	56	44.1
Küçükbaş hayvancılık	16	12.6
Toplam	127	100.0

Proje hibe desteği ile kurulan işletmelerde, arazilerin %50.4'ünün mülk, %48.0'i kiracılık ve %1.6'sı ise ortaklık yapan işletmelerdir. İşletmelerin %49.6'sı 3-5 dekar, %48.0'i 3 dekarından az, %2.4'ü ise 5-10 dekar arasında işletme büyüklüğüne sahiptir. Bu sonuçlara göre, projeden yararlanan işletmelerin küçük işletmeler olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamında çiftçilerin GÇP kapsamındaki tarımsal faaliyetlerinden elde ettikleri yıllık gelirleri de incelenmiştir.

Çizelge 3. GÇP'den haberdar olma ve başvuruya ilişkin genel bilgiler.

Table 3. Awareness of the YFP and general information for application.

GÇP'ne ilişkin bilgiler		Sayı	%
Projeden haberdar olma kaynağı	İl/İlçe Müdürlüğü	51	40.2
	İnternet/TV/Gazete vb.	68	53.5
	Projeden hibe alanlar	8	6.3
	Toplam	127	100.0
Hibe desteği almada etkili olan kişi	Kendisi	73	57.5
	Kendisi ve eşi	50	39.4
	Aile Büyükleri (Anne, baba, vs.)	3	2.3
	Diğer (Yakını)	1	0.8
	Toplam	127	100.0
Projeye başvurma nedeni	İşsizlik	18	14.2
	Ailenin teşviki	8	6.3
	Gelirini arttırmak için	95	74.8
	Çocuklarının geleceği için	6	4.7
	Toplam	127	100.0
Proje başvuru sürecinden önce hazırlık yapma durumu	Evet	108	85.0
	Hayır	17	13.4
	Kısmen	2	1.6
	Toplam	127	100.0
Destek almada karşılaşılan zorluklar	Başvuru şartları	39	30.7
	Maddi imkânsızlıklar	17	13.4
	Bürokratik engeller	71	55.9
	Toplam	127	100.0

Buna göre çiftçilerin %41.7'si 5.000 TL altında, %26.8'i 5.001-10.000 TL arası ve %5.5'i ise 10.000 TL üzeri gelir elde ettikleri belirlenmiştir. İşletmelerin % 26.0'sı ise üretim faaliyetine yeni geçtikleri için henüz gelir elde etmemektedirler.

Görüşme yapılan çiftçilerin üretimleri ile ilgili bilgi kaynakları farklılaşmaktadır. Buna göre çiftçilerin %41.7'si İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne ve %41.7'si ise özel veterinerine başvurarak üretim ile ilgili bilgi almaktadır. Görüşme yapılan %53.5'i internet/TV/gazete ve %40.2'si İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerinden GÇP konusunda haberdar olmuşlardır. Çiftçilerin hibe desteği alma başvurusuna çoğunlukla (%57.48) kendileri karar vermektedir. Bunu eşleri ile birlikte karar (%39.37) verme durumu izlemiştir. Çiftçiler tarafından GÇP'ye başvurma nedenini çoğunlukla (%74.8) gelir elde etmek ve geliri arttırmak amaçlıdır.

Hibe desteği alma sürecinde en sık karşılaşılan sorunlar, bürokratik engeller (%55.9) ve başvuru şartları (%30.72) olarak belirlenmiştir. Bu konuda en büyük sorun hayvancılık üretimi yapan çiftçilerden istenilen uygun ahır yapımı, bitkisel üretim yapanlardan ise plastik sera tesisinin önceden yapılmasının istenilmesi olarak ifade edilmiştir (Çizelge 3).

Genç çiftçilerin proje destekleme sürecine ilişkin genel görüşleri incelediğinde; çiftçilerin %85.8'i istenilen evrakları toplamanın zor olduğunu ve %8.7'si ise başvuru sürecinin uzun olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmada çiftçilere GÇP sözleşmesi ile ilgili bilgi düzeyleri de sorulmuştur. Buna göre çiftçilerin %49.6'sı sözleşme yükümlülüğünü kısmen, %18.9'u tam olarak bildiklerini belirtirken %31.5'i ise hiç bilmediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, çiftçilerin 1/3'ünün yapmış oldukları sözleşme yükümlülükleri konusunda bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu durum projenin başarısı için olumsuz olup konuyla ilgili bilgi eksikliğinin giderilmesi projenin sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Araştırma kapsamında görüşülen çiftçilerin %22.8'i GÇP programına dahil olmasa bile işletmeyi yinede kuracaklarını belirtirken, %62.2'si ise proje olmasa kuramayacaklarını belirtmişlerdir. Nitekim araştırma sonuçlarına göre çiftçiler sera tesisinin ancak 1000-1500 m²lik kısmını hibe desteği ile yaptıklarını ifade etmişlerdir. Adana ilinde yürütülen bir çalışmada ise çiftçilerin %95.4'ü GÇP olmasa işletme kuramayacaklarını ifade etmişlerdir (TOB 2018c). Bu sonuçlar, GÇP'nin yeni işletme kurulması açısından önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum GÇP projesinin amaçlarına ulaşması ve sürdürülebilirliği açısından olumludur.

Araştırma kapsamındaki çiftçilerin %65.4'ü GÇP'yi kısmen yararlı, %18.9'u yararlı bulurken, %15.7'si ise projenin yararlı olmadığını düşünmektedirler. Bu kapsamda çiftçilerin yaklaşık %84'ü GÇP'nin üretime katkı sağladığını belirtirken %15.7'si ise üretime katkısının olmadığını düşüncesindedirler. Diğer yandan çiftçilerin %66.1'i hibe desteği sayesinde mevcut üretimini artırırken, %14.2'si ilk defa üretime başlamıştır. Bu sonuçlar, çiftçilerin büyük bir çoğunluğunun projeyi yararlı bulduklarını göstermektedir.

Dolayısıyla GÇP projesinin tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından önemli bir proje olduğu söylenebilir. Ancak GÇP'nin yeni işletme kurmaktan ziyade mevcut üretim faaliyetinin büyütülmesine katkı yaptığı ifade edilebilir. Bu nedenle projeye verilen hibe miktarının artırılması ve günün koşullarına göre gerekli iyileştirmelerin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Nitekim çiftçilerin %48.0'i hibe miktarının artırılmasını, %52.0'si ise destekleme verilen çiftçi sayısının artırılmasını ifade etmişlerdir.

Görüşme yapılan çiftçileri yaşadıkları yere (mahalle/köy) bağlayan en önemli nedenin (%95.3) doğduklarından beri aynı yerde yaşamalarıdır. Çiftçiler buna neden olarak büyük bir çoğunlukla (%71.9) köyde yaşamayı sevdiklerini belirtmişlerdir. Nitekim çiftçilerin sadece %13'ü şehire göç

etme düşüncesindedir. Şehire göç etmeyi düşünen çiftçiler bu durumun en büyük nedeni olarak üretim maliyetlerinin fazla olmasını göstermişlerdir.

GZFT tablosu oluşturulurken, GÇP'ye ilişkin ortalamanın üstünde pozitif düşünceler GÇP'nin güçlü yönler ve fırsatları olarak ortalamanın altındaki düşünceler; zayıf yönleri, tehditleri ve geliştirilmesi gereken noktaları işaret etmesi referans alınmıştır.

GÇP uygulaması ve etkilerine göre GZFT analizinde ise düşüncelerde güçlü yönlerden en yüksek ortalama sahip 4.65 ile "hibe alım sürecinin şeffaflığı" olduğu ifade edilmiştir. Bunu 4.08 ortalama ile "kırsal alan yaşanmasına çözüm olması" kriteri projenin güçlü yönlerinden birisi olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında fırsatlarda en yüksek 4.13 ortalama ile "ürün kalitesi markalaşması adına yapıcı adımlar atılması potansiyeli olması" kriteri olurken, bunu 4.05 ortalama ile "gençleri çiftçiliğe ve kırsala özendirme" ve gıda güvenliği, gıda güvenliği" ve "gıda bağımsızlığına olumlu katkı sunma potansiyeli" olması kriterleri fırsatlar olarak takip etmiştir (Çizelge 4).

GÇP uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve risklere göre GFZT analizinde ise güçlü yönlerden en yüksek ortalama sahip olan unsur 3.27 ile "proje uygulama süresi yeterlidir" kriteridir. Bu kriteri 3.18 ile "işletme ve ürün sigortalama miktarı uygundur" ve 3.16 ile "danışmanlık hizmeti alınmaktadır" kriterleri izlemiştir. Zayıf yönlerde mevcut durum değerlendirmesinde en yüksek ortalama 4.89 ile "hibe alım sürecinde istenilen şartlar fazlalığı" olup bunu 4.72 ortalama ile "verilen hibe oranı yetersizliği" kriteri takip etmiştir (Çizelge 5). Çalışma kapsamında çiftçilerden elde edilen bulgulardan oluşturulan GZFT analizi Çizelge 6'da verilmiştir. Buna göre çiftçiler GÇP'nin güçlü yönlerini ve fırsatlarını, projenin zayıf yönleri ve tehditlerinden daha olumlu olarak değerlendirmektedir.

Çizelge 4. GÇP uygulaması ve etkileri hakkında (GZFT analizi).

Table 4. About YFP application and its effects (SWOT analysis).

Düşünceler	Ortalama	GZFT
Proje kapsamında hibe almanın kolaylığı	2.25	Z
Hibe alım sürecinin şeffaflığı	4.65	G
Hibelerin zamanında ödenmesi	2.67	Z
Proje hibesinin katkı yapması	3.94	G
Projenin etkin ve verimli olması	3.45	G
Hibe miktarının düşük bulunması	4.93	T
Gelir artışı, gelir istikrarı, gelir çeşitlenmesi sağlamaması	3.72	T
Bilinçli çiftçiliğe katkı sunması	3.92	F
Bilişim inovasyon teknoloji kullanımına yarar sağlaması	3.68	T
Sadece üretim sürdürülebilirliğine katkısının olması	4.02	Z
Kırsal alan yaşanmasına çözüm olması	4.08	G
İklim, çevre kalitesi, su yönetimi, mera yönetimi, ekolojik su-karbon ayak izine ilişkin etkiler gösterme potansiyeli olması	3.96	F
Ürün kalitesi markalaşması adına yapıcı adımlar atılması potansiyeli olması	4.13	F
Gıda güvenliği, gıda güvenliği ve gıda bağımsızlığına olumlu katkı sunma potansiyeli olması	4.05	F
Gençleri çiftçiliğe ve kırsala özendirme	4.05	F
Kırsalda hareketlilik yaratmaktadır ve kırsal yaşamı özendirilmektedir	3.69	F
Gençlerin girişimci olmasına katkı sağlaması	4.04	F
Üretime olumlu katkı sağlaması	3.85	F
Genel Ortalama	3.83	

Çizelge 5. GÇP uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve riskler (GZFT analizi).

Table 5. Problems and risks encountered in YFP implementation (SWOT analysis).

Düşünceler	Ortalama	GZFT
Proje uygulama süresi yetersizliği	3.27	G
Verilen hibe oranı yetersizliği	4.72	Z
Hibe alım sürecinde istenilen şartlar fazlalığı	4.89	Z
İstenilen gider kalemlerinin maliyeti fazlalığı	4.98	T
İşletme ve ürün sigortalama miktarı fazlalığı	3.18	G
Danışmanlık hizmeti alınmaması	3.16	G
Ürün pazarlaması yetersizliği	3.22	G
İşçi ücretleri fazlalığı	3.19	G
Aile işgücü yetersizliği	2.43	G
Ürün fiyatları yetersizliği	4.21	T
Girdi maliyetleri yüksekliği	4.59	T
Tarım alet ve ekipmanları yetersizliği	3.20	G
Hastalıklardan dolayı ürün kaybı yaşanması	2.93	G
Doğal afetlerden dolayı ürün veya işletme zarar görmesi	1.90	G
Genel Ortalama	3.52	

Çizelge 6. GZFT analizi sonuçları.

Table 6. SWOT analysis results.

GÜÇLÜ YÖNLER (G)	ZAYIF YÖNLER (Z)
<ul style="list-style-type: none"> G1. Hibe alım süreci şeffaf olması. G2. Kırsal alan yaşlanmasına çözüm olması. G3. Proje hibesinin katkı yapması. G4. Projenin etkin ve verimlidir. G5. Proje uygulama süresi yeterli olması. G6. Ürün pazarlamasının yeterli olması. G7. Tarım alet ve ekipmanları yeterli olması. G8. İşçi ücretleri uygun olması. G9. İşletme ve ürün sigortalama miktarı uygun olması. G10. Danışmanlık hizmeti alınması. G11. Hastalıklardan dolayı ürün kaybı yaşanmaması. G12. Aile işgücünün yeterli olması. G13. Doğal afetlerden dolayı ürün veya işletme zarar görmemesi. 	<ul style="list-style-type: none"> Z1. Hibe alım sürecinde istenilen şartların fazla olması. Z2. Verilen hibe oranı yetersiz olması. Z3. Sadece üretim sürdürülebilirliğine katkısı olması. Z4. Hibelerin zamanında ödenmesinde problem yaşanması. Z5. Proje kapsamında hibe almanın zor olması.
FIRSATLAR (F)	TEHDİTLER (T)
<ul style="list-style-type: none"> F1. Ürün kalitesi markalaşması adına yapıcı adımlar atılmasını sağlayabilir olması. F2. Gıda güvenliği, gıda güvencesi ve gıda bağımsızlığına olumlu katkı sunabilmesi. F3. Gençleri çiftçiliğe ve kırsala özendirmesi. F4. Gençlerin girişimci olmasına katkı sağlaması. F5. İklim, çevre kalitesi, su yönetimi, mera yönetimi, ekolojik su-karbon ayak izine ilişkin etkiler gösterme potansiyelinin olması. F6. Bilinçli çiftçiliğe katkı sunması. F7. Üretime olumlu katkı sağlaması. F8. Kırsalda hareketlilik yaratması ve kırsal yaşamı özendirmesi. 	<ul style="list-style-type: none"> T1. İstenilen gider kalemlerinin maliyetinin fazlalığı. T2. Hibe miktarının düşük bulunması T3. Girdi maliyetlerinin yüksekliği. T4. Ürün fiyatlarının yetersizliği. T5. Gelir artışı, gelir istikrarı, gelir çeşitlenmesi sağlamaması T6. Bilişim inovasyon teknoloji kullanımına yarar sağlanamaması

4. Sonuç

Bu çalışmada, Antalya ilinde Genç Çiftçi Projesi (GÇP) uygulaması ve projenin sürdürülebilirlik açısından bir değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında GÇP'nin çiftçilerin girişimciliğini desteklenmesi, gelir düzeyini yükseltmesi, tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması ve kırsalda genç nüfusun istihdamına katkı sağlaması gibi amaçlara ulaşılabilme potansiyeli genç çiftçilerden elde edilen veriler ışığında incelenmiştir.

Görüşme yapılan çiftçilerin yaklaşık %85 gibi büyük bir çoğunluğu GÇP'ni yararlı görmektedir. Ancak hibe desteği sayesinde üretime başladığını söyleyen çiftçilerin oranı sadece %14.2 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, GÇP proje desteğinin

yeni bir işletme kurulması açısından yeterli olmadığını göstermektedir. Buna karşın proje desteği ile mevcut üretimini arttırdığını belirten çiftçilerin oranı %66.1 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla GÇP kapsamında verilen hibe desteğinin yeni bir işletme kurulmasından çok mevcut işletmeye destek olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre GÇP'nin yeni işletme kurulması açısından, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından önemli ve gerekli bir proje olduğu söylenebilir. Bu nedenle GÇP'nin öngörülen amaçlarına ulaşma potansiyeli taşımaktadır. Bunun yanında araştırmadan elde edilen bulgulara göre projenin bazı yetersiz yönleri de bulunmaktadır.

GÇP hibe başvuru sürecinde istenilen şartların çok fazla olması, bürokratik işlemlerin uzun sürmesi ve proje kapsamındaki tesis yapım maliyetinin yüksek olması çiftçilerin önemli sorunları arasındadır.

Diğer yandan GÇP kapsamında çiftçi başına verilen 30.000 TL'lik hibe desteğinin, yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle GÇP kapsamında verilen hibe miktarının yükseltilmesi ve ekonomik koşullara göre güncellenmesi projenin amaçlarına ulaşabilmesi için önemli ve gereklidir. Nitekim çiftçilerin %52'si verilen giderler için verilen destekleme miktarının artırılmasını, %48'i ise hibe miktarının artırılmasını ifade etmişlerdir.

Çiftçilerin proje kapsamındaki tarımsal üretimi sürdürebilir ve kârlı bir şekilde yapması, tarımsal üretim faaliyetleri ile ilgili eğitim ve danışmanlık hizmeti almaları önemlidir. Bu nedenle üretim pazarlama konusunda danışmanlık hizmetinden faydalanması için proje kapsamında danışman desteği verilmesi tartışılmalıdır.

Sonuç olarak; GÇP'nin tarımda sürdürülebilirlik, gençlerin çiftçiliğe özendirilmesi ve ülke tarımının güvence altına alınması gibi amaçlarına ulaşabilmesi için hibe destek miktarının yeterli hale getirilmesi ve ekonomik koşullara göre güncellenmesi, desteklenen çiftçi sayısının artırılması, bilinçli tarım faaliyetleri için danışmanlık ve eğitim çalışmalarının etkin bir şekilde yapılması GÇP'nin başarıya ulaşması için büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Coban B, Karakaya E Y (2010) Geleceği Planlamada Stratejik Yönetim ve Swot Analizi: Kavramsal Yaklaşımlar. E-Journal of New World Sciences Academy 5(4): 342-352.
- Sav O, Sayın C (2015) Sebze Tohumculuk Sektörünün SWOT Analizi ile İncelenmesi: Antalya İli Örneği. Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi 1(1): 17-28.
- TCRG (2016) Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/16), 5 Nisan 2016 tarihli ve 29675 sayılı Resmî Gazete.
- TOB (2017) Genç Çiftçi Projesi Başvuru Detayları. Tarım ve Orman Bakanlığı Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Antalya.
- TOB (2018a) Genç çiftçi projesine 378 bin başvuru. <https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/963/genc-ciftci-projesine-378-bin-basvuru->. Erişim 20 Ocak 2018.
- TOB (2018b) Genç Çiftçi Projesi. <https://gencciftci.tarim.gov.tr/>. Erişim 17 Eylül 2018.
- TOB (2018c) Genç Çiftçi Hibe Destekleri Etki Analizi. Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Adana.
- Unakıtan G ve Başaran B (2018) Genç Çiftçi Projesinin Başarısı İçin Bir Öneri: Genç Çiftçi Kooperatifleri. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi 04(02): 149-157.